

POLITIKKUR

Her eru partafeløg og grunnar hjá tí almenna

Landið eigur stór partafeløg, sum ikki eru undir parlamentariskum eftirliti

Almennu Føroyar eiga part í og eiga fyrirkur, sum á ongan hátt eru á figgjarlógini.

Hesar fyrirkur og grunnar eru skipað í partafeløg ella vinnurekandi grunnar.

Landsgrannskoðanin hevur í einari frágreiðing, sum kom fyri einum ári síðani, mært til, at meira røkt og eftirlit eigur at vera við hesum ognum.

Nú hava lógtingsgrannskoðararnir so lagt eitt uppskot til samtyktar fyri tingið um at heita á landsstýrið at fylgja tilmælunum frá landsgrannskoðanini.

Tær fyrirkur og teir stovnar talan er um eiga tilsamans góðar seks milljardir í eginpeningi.

Millum stóru feløgini eru tunnlarnir báðir, Vágatunnilin og Eystur-oyartunnilin.

Landið eigur eisini einsamalt Føroya Tele og Postverk Føroya – báðar stórar samskiptisfyrirkur.

Atlantic Airways er almenn ogn og tað sama er Fiskaaling. Pensjónsfeløgini Lív 1,2 og 3, Vága Floghavn, Elektron, Føroya Dátusavn, Ítróttar-vedding, Smyril Line,

BankNordik og Tjaldur eru feløg, su landið eigur heilt ella partvís. Í til dømis Tjaldur var ognarluturin tó ikki miera enn 2,8 prosent í 2012.

Triggir vinnurekandi grunnar eru: Fíggingar-grunnurin frá 1992, Føroyagrannur frá 1971 og Framtaksgrunnur Føroya.

Fleiri aðrir grunnar eru, sum landið er partur í, men sum eftirlit kortini er við av almennum slag.

– Endamálið við frágreiðingini er m.a. at lýsa leiklutin hjá landinum sum eigara ella luttakara í tí virksemini, sum ikki er fevnt av figgjarlógini, og sum ikki altíð er fevnt av reglunum og fyriskipanunum hjá landsfyrisingini. Frágreiðingin er gjørd við stóði í virkiseindunum: kapitalfeløg, grunnar og ávisir almennir stovnar, skrivar Beinta Dam, landsgrannskoðari í frágreiðingini, sum hon læt lógtingsgrannskoðarunum.

Løgtingið fer hós- dagin at hava 1. viðgerð av uppskotinum hjá lógtingsgrannskoðarunum.

Beinta Dam, stjóri fyri landsgrannskoðanini, mælir til, at fleiri átøk verða sett í verk

BETRI EFTIRLIT OG RØKT AV ALMENNARI OGN

Nú skal meira eftir verða við fyrirkum og grunnum, sum tað almenna er partur av, men sum ikki eru á figgjarlógini

Árni Gregersen

Nú vilja lógtingsgrannskoðararnir hava, at betri eftirlit verður av røkt av ognarlutum hjá landinum í ymiskum fyrirkum.

Grannskoðararnir hava lagt fram eitt uppskot til samtyktar, har heitt verður á landsstýrið:

»at leggja frágreiðing fyri Løgtingið um virkiseindir, sum ikki eru við í figgjarlóg, men sum landið eigur ella á líknandi hátt luttekur í, og at seta í verk átøk og fyriskipanir, sum skulu tryggja, at áhugamálini hjá landinum í virkiseindunum verða røkt á forsvarligan hátt«.

Uppskotið er lagt fram eftir at landsgrannskoðanin hevur gjørt eina frágreiðing um leiklutin hjá landinum í partafeløgum, grunnum og øðrum virkiseindum.

Lógtingsgrannskoðararnir finga hesa frágreiðing frá landsgrannskoðanini fyri einum ári síðani.

Fíggingarlógin

So at siga alt virksemini hjá landinum og stovnum undir landinum sæst á figgjarlógini, men landið er í nøkrum færum apurtur av fyrirkum, hvørs virksemini als ikki sæst á figgjarlógini.

Tað vil siga, at hesar fyrirkur heldur ikki eru fevndar av teimum reglum, sum eru galdandi fyri landsfyrisingina. Tí vil landsgrannskoðanin hava, at áhugamálini hjá landinum verða tryggjað á forsvarligan hátt, tá ið landið er partur av virkiseindum, sum ikki eru á figgjarlógini.

Talan er um átta partafeløg, triggjar vinnurekandi grunnar og fimm aðrar landsstovnar og grunnar.

Tveir aðrir grunnar eru, men hjá teimum verður roknskapurin lagt fyri tingið.

Hesi 18 feløg og grunnar eiga tilsamans ein eginpening, sum er meira enn seks milljarðir krónur.

Hesir grunnar og fyrirkur betaltu í 2012 340

miljónir krónur út í lønum og nevndarsamsýningum.

Lógtingsgrannskoðararnir halda, at frágreiðingin lýsir eitt týðandi øki. Talan er um stórar upphæddir og um virkiseindir, sum røkja nógvar og týðandi samfelagsligar uppgávur.

Tilmæli frá landsgrannskoðanini

Í frágreiðingini, sum landsgrannskoðanin hevur gjørt, eru fleiri tilmæli um hvat eigur at gerast:

- at landsstýrið tryggjar sær, at áhugamálini hjá landinum verða røkt á forsvarligan hátt, undir hesum at landið hevur ta ávirkanina landið ynskir í mun til váðan ella kostnaðin, landið átekur sær,
- at landsstýrið eftirmetir og tekur stóðu til, um endamálið við einstøku virkiseindunum er tíðarhóskandi, og í hvønn mun talan er um uppgávu hjá landinum at eiga ella taka lut í virkiseindini,

- at landsstýrismaðurin í vinnumálum setir í gildi kunngerð um landspartafeløg skjótast til ber, umframt at líknandi reglur verða ásettar um virkiseindir, sum ikki eru landspartafeløg, men har landið luttekur á líknandi hátt,
- at landsstýrið orðar ein eigarapolitikk, fyr almenn partafeløg og aðrar viðkomandi virkiseindir, ið ásetir, hvørjar virkiseindir landið skal eiga ella taka lut í, endamál og ætlanir við virkiseindunum, krøv viðvíkjandi leiðslu, úrslitum o.s.fr.
- at landsstýrismaðurin í figgjarmálum ger eina árliga frágreiðing, sum tekur saman um virkiseindirnar, landið eigur ella á líknandi hátt luttekur í, men sum ikki eru í figgjarlógini, og har roknskapirnir ikki verða lagdir fyri Løgtingið.